

11.2.2025

KELA/1780/2026
Julkinen

Eduskunnan sivistysvaliokunta

siv@eduskunta.fi

Viite: Sivistysvaliokunnan asiantuntijalausuntopyyntö 5.2.2026, HE 197/2025 vp

Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta

Esityksessä esitetään muutoksia muun muassa opintotukilain (65/1994) opintolainahyvitystä koskevaan sääntelyyn. Kela ei pidä tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena opintolainahyvitystä koskevan sääntelyn muuttamista, koska opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmisteilla hallitusohjelman mukainen opintotukilain kokonaisuudistus. Kelan näkemyksen mukaan esitetyt opintolainahyvitystä koskevat muutosehdotukset tulisi huomioida osana opintotukilain kokonaisuudistuksen valmistelua, jonka voimaantuloksi on suunnitella 1.8.2027.

Jos hallituksen esityksen mukaiset muutosehdotukset opintolainahyvitystä koskevaan lain-säädäntöön hyväksyttäisiin, se voisi tarkoittaa sitä, että opintotukilain kokonaisuudistuksesta johtuen kyseisiä säädöksiä muutettaisiin tai ne jopa kumottaisiin ennen kuin niitä on alettu soveltaa.

Hallituksen esityksen mukaan opintotukilain muutokset tulisivat voimaan 1.8.2028 ja niitä sovellettaisiin henkilöön, joka on ottanut opiskelupaikan vastaan ammattikorkeakoululain 11 b §:ssä tarkoitettua koulutusta varten 1.8.2028 alkavaan koulutukseen tai sen jälkeen tai henkilöön, joka on ottanut opiskelupaikan vastaan ennen 1.8.2028 koulutukseen, mutta hän on ilmoittautunut läsnä olevaksi ensimmäisen kerran 1.8.2028 tai sen jälkeen. Käytännössä voimaantulosäännös tarkoittaa sitä, että opintolainahyvitystä koskevia säännöksiä sovellettaisiin ensimmäisen kerran aikaisintaan vuonna 2029.

Julkinen

Lisäksi Kela ehdottaa, että opintolainahyvitystä koskevan sääntelyn muutos koskisi vain kätilökoulutuksen suorittajia. Ammattipätevyysdirektiivistä johtuen kätilöiden koulutusra-
kenne muuttuu siten, että opiskelijan on ensin suoritettava sairaanhoitajan ammattikorkea-
koulututkinto ja vasta tutkinnon suorittamisen jälkeen hän voi suorittaa erillisen kätilökou-
lutuksen.

Voimassa olevien opintolainahyvitystä koskevien säädösten perusteella uuden koulutusra-
kenteen mukaiselle kätilöopiskelijalle myönnettäisiin opintolainahyvitys sairaanhoitajatut-
kinnon suorittamisen perusteella, koska se on opiskelijan ensimmäiseksi suorittama opin-
tolainahyvitykseen oikeuttava korkeakoulututkinto. Voimassa olevat säädökset eivät mah-
dollista lisähyvityksen myöntämistä erillisen kätilökoulutuksen suorittamisen perusteella.
Jos opintolainahyvitystä koskevia säädöksiä ei muutettaisi, kätilökoulutuksen opiskelijat
voisivat jatkossa saada opintolainahyvitystä vähemmän kuin tällä hetkellä. Tällä hetkellä
kätilöopiskelijat voivat saada opintolainahyvityksen 270 opintopisteen laajuisen kätilötut-
kinnon perusteella, ja opintolainahyvityksen enimmäismäärä tässä tutkinnossa on 5560
euroa. Ilman säädösmuutoksia opintolainahyvitys myönnettäisiin heille 210 opintopisteen
laajuisen sairaanhoitajatutkinnon perusteella, jolloin opintolainahyvityksen enimmäis-
määrä on 4120 euroa.

Ammattipätevyysdirektiivi ei sen sijaan koske ensi- tai terveydenhoitajakoulutuksia. Jos
opiskelija tällä hetkellä suorittaa ensin sairaanhoitajan tutkinnon ja tutkinnon suorittami-
sen jälkeen haluaa jatkaa vielä terveydenhoitajan tai ensihoitajan opintoihin, opintolainahy-
vitys voidaan myöntää suoritettun sairaanhoitajatutkinnon perusteella. Sairaanhoitajatut-
kinnon jälkeen suoritettavan ensi- tai terveydenhoitajan tutkinnon perusteella opintolai-
nahyvitystä ei voi enää saada.

Esityksessä esitetään, että jatkossa opintolainahyvityksen voisi saada myös sairaanhoitaja-
tutkinnon jälkeen suoritettun ensi- tai terveydenhoitajakoulutuksen perusteella. Tätä mah-
dollisuutta saada opintolainahyvitys tutkinnon suorittamisen jälkeen suoritettun koulutuk-
sen perusteella ei kuitenkaan ole esimerkiksi kasvatustieteen maisterin tutkinnon luokan-
opettajakoulutuksessa suorittaneella, joka tutkinnon suorittamisen jälkeen haluaa vielä pä-
tevoitua erityisopettajaksi. Eri alojen opiskelijat eivät siten ole yhdenvertaisessa asemassa

Julkinen

sen suhteen, voivatko he saada opintolainahyvityksen tutkinnon suorittamisen jälkeen suoritettavan koulutuksen perusteella. Toki mahdollisuus saada opintolainahyvytyt suoritetun ensi- tai terveydenhoitajakoulutuksen perusteella on lähinnä teoreettinen, koska hallituksen esityksen mukaan ”opintolainansaajat, jotka hakeutuvat ensihoitaja- tai terveydenhoitajakoulutukseen erikseen sairaanhoitajatutkinnon suorittamisen jälkeen eivät useimmiten kuitenkaan saisi opintolainahyvitystä, koska he eivät kerkeäisi suorittaa opintoja edellä kuvatussa suoritusajassa niiden yhtenäisesti suoritettavaa tutkintoa pidemmän keston vuoksi.” Kelan näkemyksen mukaan opintolainahyvitysoikeutta ei kuitenkaan tulisi laajentaa koskemaan sairaanhoitajatutkinnon jälkeen suoritettavaa ensi- ja terveydenhoitajan koulutusta, koska ammattipätevyysdirektiivi ei tähän velvoita ja lisäksi kyseisten alojen opiskelijat asetettaisiin parempaan asemaan kuin muut vastaavanlaisen koulutuksen suorittavat opiskelijat.

Kelan etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikön opintotukiryhmä

Linda Reinikainen

juristi